

پردازش و مدیریت اطلاعات: از عرصه آموزش تا قلمرو پژوهش و نشر

فصلنامه علمی پژوهشی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

شاپا(چاپی) ۲۲۵۱-۸۲۲۳

شاپا(الکترونیکی) ۲۲۵۱-۸۲۳۱

نمایه در LISA، SCOPUS و ISC

<http://ijim.randoc.ac.ir>

دوره ۲۷ | شماره ۳ | صص ۵۳۷-۵۳۸

بهار ۱۳۹۱

امروزه، ارزش اطلاعات به منزله یک کالای حیاتی و راهبردی مورد توافق همگان است. کارهای مختلفی که روی اطلاعات صورت می‌گیرد، شامل فرایند یا فرایندهایی است که به آن پردازش و مدیریت اطلاعات می‌گوئیم. با توسعه منابع، فناوری‌ها، و محیط اطلاعاتی و در نتیجه، با گسترش انواع نظام‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی، توجه به پردازش و مدیریت اطلاعات بیش از هر زمان دیگری مطرح است. رشد توجه به این مقوله در سطوح گوناگون سازمانی و ملی قابل مشاهده است. در دو دهه اخیر، میزان سرمایه‌گذاری در صنعت اطلاعات و ایجاد انواع نظام‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی بی‌نظیر بوده است. در این قلمرو، تعداد بسیار زیادی از افراد، مؤسسه‌های دولتی و غیردولتی با تخصص‌های گوناگون مشغول به کار هستند.

بدیهی است کارآمدی دست‌اندرکاران این عرصه نیازمند برنامه‌های آموزشی گسترده و نوین است. نگاهی به برنامه‌های آموزشی دانشکده‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی و نیز علوم رایانه در بسیاری از کشورها، به‌ویژه کشورهایی که در این زمینه پیشرفته به‌شمار می‌آیند، نشان می‌دهد که گستردگی و تخصص‌گرایی در قلمرو پردازش و مدیریت اطلاعات و نیز توجه به مفاهیم و زمینه‌های نوین تا چه اندازه از رشد برخوردار بوده است. آشکار است که برنامه‌های آموزشی کارآمد باید از اثربخشی لازم نیز برخوردار باشند. در این مورد نیز می‌توان به این نکته اشاره کرد که بدون تردید، موفقیت افراد و مراکز دولتی و غیردولتی در طراحی و ایجاد انواع نظام‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی و نیز در مدیریت اطلاعات مدیون برنامه‌های آموزشی است. این پیشرفت‌ها را نه تنها در کشورهای پیشرفته، در ایران نیز می‌توان شاهد بود.

اما، زمینه دیگر اثربخشی برنامه‌های آموزشی را می‌توان در عرصه پژوهش ردیابی نمود. نخستین نمودهای فعالیت‌های پژوهشی در مقاله‌های کلاسی و بعد در پایان‌نامه‌های دانشجویی بروز می‌کند. هرچند که این نوع فعالیت پژوهشی را باید به‌منزله آغاز یا تمرین به‌شمار آورد، درواقع نوعی توانمندسازی برای آینده است. این حقیقت مورد توافق همگان است که توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌طور کلی و پیشرفت‌های فنون پردازش و مدیریت اطلاعات به‌طور ویژه وابسته به فعالیت‌های پژوهشی افراد و مراکز در یک فضای رقابتی تنگاتنگ است. به‌بیان دیگر، همه آنچه را که به‌منزله تحول و نوآوری در قلمرو پردازش و مدیریت اطلاعات شاهد هستیم، بدون داشتن برنامه‌های آموزشی کارآمد و نیز فعالیت‌های پژوهشی قابل تحقق نخواهد بود.

باید شادمان بود که اکنون فعالیت‌های پژوهشی قابل‌ملاحظه‌ای در قلمرو پردازش و مدیریت اطلاعات در ایران صورت می‌گیرد، هرچند که عمده آنها حاصل پایان‌نامه‌های دانشگاهی است. از سوی دیگر، باز هم باید شادمان بود که برای اشاعه یافته‌های این پژوهش‌ها و نشر مقاله‌های برگرفته از آنها، مجله‌های تخصصی به‌وجود آمده و امکان ترویج سریع دستاوردهای پژوهشی را میسر ساخته است. مجله‌های تخصصی در واقع، چرخه آموزش، کار، و پژوهش را کامل می‌کنند و نقش حیاتی در توسعه آنها دارند. وظیفه این مجله‌ها، شناسایی و ارزیابی دانش ارزشمند در مقایسه با اطلاعات تکراری و به‌احتمال کم ارزش یا بی‌ارزش است.

رحمت‌الله فتاحی

سرمدیر